

sem idegen Orbán értékszembesítő verseitől, melyekben nem rendeződnek el bipolárisan az értékek, nem minden rossz, ami az öregséghez tartozik, és nem minden jó, ami a fiatal-sághoz. Az átlátás, a reflexió képessége az öregségé. A szó, a megnevezés, vagyis a költészet az ő birtoka. „Későn lett szavam rád, / levegős szabadság, / amikor már rég nem vagy” – írja a költészete egyik csúcsaként számontartható, *Melyben Balassi módján fohászkodik*²⁵ című versében, az *Egy katonának* parafrázisában.²⁶ A vers megszólítottja folyamatosan változik, a második versszakban az ifjúságot szólítja a lírai én: „Ifjúság, mi lehet / e széles föld felett / szebb dolog az ép testnél”, majd a szabadságot a már idézett sorokban, végül visszamenőleg azonosítja ezeket egymással és Istennel a záró, összefoglaló versszakban: „Egy rossz kempingszékben / ülve, mint az égben / görgő felhőgomolyban / így beszéltem ahhoz, / ki télre nyarat hoz / s nem tudni, ha van, hol van / mégis ott van minden / sziromban és színben / s minden halvány mosolyban”. A versszak²⁷ a *Hajnali részegség*re alludál („de pattanó szívem feszítve húrnak / dalolni kezdtem ekkor az azúrnak, / annak, kiroól nem tudja senki, hol van, / annak, kit nem lelek se most, se holtan”). Kosztolányi verse szembeállítja a világot Teremtőjével, az égi bált a földi tévelygéssel,²⁸ Orbáné viszont, éppen ellenkezőleg, egyfajta panteisztikus lelkesültséggel azonosítja Őt az ifjúsággal és a szabadsággal, felismeri „minden sziromban és színben / s minden halvány mosolyban”. Mintha a „mégis” Orbán Ottó versében Kosztolányival feleselne. Igaz, hogy nem tudja senki, hol van, mégis ott van mindenben, amitől a *Hajnali részegség* beszélője el akar fordulni, a teremtett világban. Így az első sorok („Isten szabad ege, / madarak serege, / széljárta tág fényesség”) is olvashatóak felsorolás helyett megszólításként, a mindenben jelenlévő Isten megszólításaként, és a verset tekinthetjük himnusznak. Az öregkor adta lehetőség, a megfogalmazás lehetősége engedi meg, hogy a kezdetben rab lírai én, aki a madarak szabad röptét csak szemével tudja kísérni, akinek attribútumai tehát éppen ellentétesek az ég attribútumaival (hiszen az „tág és szabad”, míg a beszélő mozdulni sem képes lakása erkélyéről), az égbe szállhasson, hogy átláthassa mindazt, ami a világban isteni („tedd meg hát, hogy híved, / fölfoghassam műved / határtalan határát”). Az ég és az erkély „helyszínei” végül összemosódnak: „Egy rossz kempingszékben / ülve mint az égben / görgő felhőgomolyban...” A megfogalmazás, a költészet, az öregség adománya végül eljuttat a kegyelemhez. Ezt a bonyolult, értékszembesítést alkalmazza ennek a kötetnek az utolsó verse, *A rejtőző rokon* is, bár a verstől várható kegyelem reménye nélkül: „Ez lett volna az ára a kései megvilágosodásnak? / Versről és világról egyre többet sejtek. / De a pünkösdi professzornak függet mutat a másnap, / s bombát robbantanak testünkben a terrorista sejtek.” Itt a költészetre, a megfogalmazásra képtelen fiatalság ígéri csak a megváltás lehetőségét: „Megutáltam fiatalságom eszméletlenül pazarló verselését; / mennyi szétpattanó buborék, hány nekifutás, hány pofáraesés! / De milyen igaz és mardosó éhség, / és a szabadság milyen kevés! // Legyél te a mesterem, titokban bennem rejtőző rokon, / velőt rázóan szemtelen kamasz, vezess te, / ahogy Vergilius vezette Dantét át a poklokban, / míg vértől és parázstól vöröslött az este!”

Babitson és József Attilán kívül felidézi a kötet az *Énekek énekét*, és pedig a dalciklus utáni versek közül az első, a *Zsoltár* című. Dávid király – a zsoltárok hagyomány szerinti szerzője – aligha kellett, hogy megküzdjön a költői szerep problémáival, nem volt kérdés

²⁵ Ezért lehet, hogy „Isten szabad ege, / madarak serege, / széljárta tág fényesség – / legfényesebb nekem (kiem. tőlem – V. Gy.) / aki nagy betegen / az erkélyről nézek szét / röptében bemérve / S szememmel kísérve / egy-egy csapongó fecskét...”

²⁶ „Így beszéltem ahhoz, / ki télre nyarat hoz, / s nem tudni, ha van, hol van”

²⁷ „Egyszerre szóltam, hát te mit kerestél / ezen a földön, mily kopott regéket, / miféle ringyók rabságába estél, / mily kézirat volt fontosabb tenéked, / hogy annyi nyár múlt, annyi sok deres tél / és annyi rest éj, / s csak most tűnik szemedbe ez az estély?”

²⁸ Orbán Ottó: „Melyben Balassi módján fohászkodik”, in: *A költészet*, 12–13. o.